

ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชน
ปลอดขยะ ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ *

Factor Affecting Citizen's Co-production in Zero-Waste
Community Project of Mueang Kao Community,
Chaiyaphum Province

อัญชิรญา จันทระปิฎก
Anchiraya Chantarapidok
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Faculty of Arts and Science, Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: anchiraya.ch@cpru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดขยะของชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นวิธีศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมผลิตของประชาชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเก่า จำนวน 338 คน จากประชากรจำนวน 2,786 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้สำหรับศึกษาข้อมูลเชิงลึกที่สืบเนื่องจากข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมผลิต การมีส่วนร่วมในการผลิตและข้อจำกัดในการร่วมผลิต ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากภาครัฐและภาคประชาชน รวมทั้งสิ้น 20 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตในการสร้างชุมชนปลอดขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชน และ 2) ปัจจัยด้าน

* ได้รับบทความ: 3 เมษายน 2568; แก้ไขบทความ: 28 พฤษภาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 11 มิถุนายน 2568

ความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน โดยทั้งสองปัจจัยสามารถพยากรณ์การร่วมผลิตของประชาชนได้ร้อยละ 51 ($R^2 = .051$) ข้อจำกัดการร่วมผลิต ได้แก่ 1) ความต่อเนื่องในการดำเนินการจัดการขยะภายในชุมชน 2) การขาดการรองรับการจัดการขยะตามหลักการ 3R 3) ความคิดของประชาชนยังคงอยู่ในกรอบการนำขยะมาใช้ใหม่ มากกว่าที่จะลดปริมาณขยะ และ 4) รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจำกัดอยู่ที่การร่วมปฏิบัติ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การร่วมผลิต; ชุมชนปลอดขยะจังหวัดชัยภูมิ

Abstract

This research aims to study the factors influencing co-production Mueang Kao in the Mueang Kao community, Chaiyaphum province. A mixed-methods research approach was applied. For the quantitative method, the study examined factors affecting citizen's decision to participate in co-production. The sample group consisted of 338 residents from a total population of 2,786 in the Mueang Kao community. The researcher conducted quantitative data analysis using multiple regression analysis to identify factors influencing co-production. For the qualitative method, an in-depth study was conducted based on the quantitative findings, focusing on factors influencing participation, involvement in co-production, and limitations of co-production. The key informants included 20 individuals from government and public sectors, and content analysis was employed.

The study found that the statistically significant factors influencing co-production in the Mueang Kao community at the 0.05 level were 1) public awareness of waste issues and 2) the public's capability to participate in co-production. These two factors accounted for 51% of the variance in co-production ($R^2 = .051$). The limitations of co-production included 1) continuity in waste management efforts within the community 2) lack of support for waste

management based on the 3R principles 3) the citizen mindset remains focused on reusing waste rather than reducing waste generation, and 4) the form and nature of public participation are mostly limited to operational involvement.

Keywords: citizen participation; co-production; Chaiyaphum zero-waste community

1. บทนำ

ท่ามกลางวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาภาวะโลกร้อน อันมีสาเหตุสำคัญมาจากการจัดการขยะที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก ทั้งการกำจัดในลักษณะการเก็บขน การเผาหรือการฝังกลบก็ตาม ผลจากภาวะโลกร้อนทำให้ประเทศไทยมีอุณหภูมิสูงขึ้น 1 องศาเซลเซียสในรอบ 40 ปี สภาพอากาศแปรปรวน ในขณะที่ชั้นบรรยากาศมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมทรัพยากรธรณี, ม.ป.ป.)

แม้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนอย่างชัดเจนแล้วก็ตาม หากแต่ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนนั้น ยังคงไม่ได้ลดปริมาณลงอย่างมีนัยสำคัญ จากรายงานปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศแสดงให้เห็นแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2562 (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) แม้ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจากปีก่อนร้อยละ 4 ทว่าเกิดจากมาตรการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส โควิด 2019 มิได้เกิดจากความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยร่วมกัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

ปัญหาขยะยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการจัดการของรัฐบาลมาโดยตลอด กระทั่งรัฐบาลประกาศให้เรื่องขยะเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดกฎหมายและนโยบายที่เป็นกลไกในการดำเนินการตามลำดับ ได้แก่ Road map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 เป็นต้น โดยมีกรอบการดำเนินการภายใต้หลักการ 3Rs ได้แก่ Reduce (ลดจำนวน) Reuse (ใช้ซ้ำ) และ

Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เพื่อให้กลายเป็นสังคมไร้ขยะ (zero waste society) ตามแนวคิดสังคมไร้ขยะ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่หลายประเทศใช้ในการแก้ปัญหาขยะของเมือง ได้แก่ เมือง Adelaide ประเทศออสเตรเลีย, เมือง San Francisco ประเทศสหรัฐอเมริกา และเมือง Stockholm ประเทศสวีเดน เป็นต้น (Zaman, 2022; Zaman & Lehmann, 2013)

อย่างไรก็ตามการศึกษาการจัดการขยะของไทยได้แสดงให้เห็นปัญหาในการดำเนินการ ดังนี้ 1) ปัญหาเชิงนโยบาย ได้แก่ รัฐบาลมักให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหากับปริมาณขยะสะสม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ไม่ยั่งยืน รัฐบาลยังไม่สามารถสนับสนุนระบบการจัดเก็บขยะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งนโยบายที่เกี่ยวกับเรื่องขยะ ยังคงไม่มีสภาพบังคับ รวมถึงไม่ได้กำหนดให้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2564) 2) ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การขาดทรัพยากรในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของประชาชน เนื่องจากขาดความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ เป็นต้น (อรุณี สันฐิตวิณิชย์, 2558; ชาญณรงค์ จันทะโชติ และ ศิวัช ศรีโกคางกุล, 2560) ประเด็นปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ปัญหาขยะในภาพรวมของประเทศยังไม่สามารถเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้

การบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันมีทิศทางที่นำไปสู่การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม อันเป็นผลมาจากการปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐแบบดั้งเดิม (Traditional Public Administration : TPA) ไปสู่แนวคิดการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance : NPG) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชน ผู้ที่รอรับผลประโยชน์จากนโยบายหรือบริการสาธารณะ (Agranoff & McGuire, 2003) หนึ่งในแนวคิดที่มีอิทธิพลในการอธิบายการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะรวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย คือ แนวคิดการร่วมผลิต (co-production concept) ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาของ Ostrom, Parks, Whitaker, & Percy (1978) การร่วมผลิตหมายถึง กระบวนการผลิตบริการที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่ไม่ได้อยู่ภายในองค์กรหรือสถาบันเดียวกัน (Ostrom, 1996) โดยมีผู้ผลิต (regular producer) คือ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ผลิตบริการสาธารณะ และผู้ร่วมผลิต (co-producer) ที่สามารถเป็นได้ทั้งปัจเจกและกลุ่ม องค์กรเข้าร่วมดำเนินการเพื่อผลิตบริการหรือส่งเสริมคุณภาพบริการให้ดีขึ้น ดังนั้น การร่วมผลิตจึงเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ภาคส่วนที่มีใช้รัฐ ร่วมดำเนินการในกระบวนการบริการสาธารณะ

โดยความมุ่งหวังที่จะเป็นช่องทางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะได้ ซึ่งเป็นการลดข้อจำกัดการบริหารงานภาครัฐจากเดิมที่เคยมีมา (อัญชิรญา จันทรปิฎก, 2563) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้แนวคิดการร่วมผลิตเริ่มมีอิทธิพลต่อการศึกษการบริหารงานภาครัฐและการบริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วม รวมถึงด้านการจัดการขยะ (อรุณี สันจิติวณิชย์, 2558; Landi & Russo, 2022) ด้วยเช่นกัน

ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่เมืองที่มีปัญหาและได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย ชุมชนได้ดำเนินการตามหลักการสร้างชุมชนปลอดขยะ โดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องกระทั่งได้รับรางวัลชมเชยชุมชนปลอดขยะ (ชุมชนระดับกลาง) ในการประกวดโครงการชุมชนปลอดขยะระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2561 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รางวัลดังกล่าวเป็นเครื่องการันตีถึงการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ และสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมอย่างเอาใจจริงเอาใจของประชาชนในชุมชน กระทั่งกลายเป็นชุมชนต้นแบบการจัดการขยะของจังหวัดชัยภูมิ คำถามสำคัญ คือ ในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายหรือนโยบายที่มีสภาพบังคับให้ประชาชนร่วมดำเนินการ อีกทั้งประชาชนยังอาจขาดความรู้ และแรงจูงใจเนื่องด้วยยังไม่เห็นประโยชน์จากการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ก่อนหน้านี้หลาย ๆ งานนำเสนอไว้ (อาทิ ชาญณรงค์ จันทะโชติ และ ศิวัช ศรีโกคางกุล, 2560) ชุมชนเมืองเก่ากลับปรากฏภาพที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและร่วมดำเนินการกระทั่งเกิดผลสำเร็จได้อย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ การศึกษานี้มุ่งหาคำตอบว่า อะไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดขยะ ตลอดจนข้อจำกัดของการร่วมผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาการร่วมผลิตในชุมชนเมืองเก่าและชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการผลักดันให้เป็นชุมชนปลอดขยะในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดขยะของชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อศึกษาข้อจำกัดการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดขยะของชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยออกแบบให้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นวิธีการในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชน ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการศึกษาข้อจำกัดการร่วมผลิต รวมถึงประเด็นเสริมจากข้อมูลเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง ตามหลักการของ Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน จากประชากรทั้งหมด 2,786 คน (เทศบาลเมืองชัยภูมิ, 2565) โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างโดยสะดวก (Convenience Sampling)

3.1.2 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย และการมีส่วนร่วมในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

3.1.3 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) และทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงถือว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องและสามารถวัดได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการจะศึกษา และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ที่ 0.91 จึงถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ รายประเด็น ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ระดับความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

และ 3) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามสมการที่ใช้ทำนาย โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 และวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามเงื่อนไขของการทดสอบสมมติฐาน

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มภาคประชาชน คือ ประธาน และ คณะกรรมการชุมชน จำนวน 17 คน และกลุ่มภาครัฐ ได้แก่ ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองชัยภูมิ จำนวน 3 คน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.2 เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Form) ที่มีการกำหนดข้อคำถามสัมภาษณ์ไว้อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย กำหนดข้อคำถามที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวิจัยเชิงปริมาณ และปัญหา อุปสรรค-ข้อจำกัดของการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Qualitative Content Analysis) และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต่างกัน จากกลุ่มภาครัฐและภาคประชาชน และข้อมูลที่ได้จากเอกสาร จากนั้นจึงสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 338 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.3 ในขณะที่เพศชาย ร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 47.3 มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 42.2 และมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยที่ 18,596.45 บาท

4.1.2 ระดับความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชนเป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุด ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.486) รองลงมาคือ ด้านความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ พบว่าเป็นปัจจัยที่มีผลระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.434) เช่นเดียวกับด้านความสามารถขององค์กรภาครัฐ ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.511) ด้านความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.386) ด้านแรงจูงใจของประชาชน ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.488) และด้านการเชื่อมต่อกับสังคม ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.529) ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชน	4.37	.486	มากที่สุด
ด้านความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ	3.89	.434	มาก
ด้านความสามารถขององค์กรภาครัฐ	3.89	.511	มาก
ด้านความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน	3.64	.386	มาก
ด้านแรงจูงใจของประชาชน	3.52	.488	มาก
ด้านการเชื่อมต่อกับสังคม	3.42	.529	มาก

4.1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.304) โดยพบว่าด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.496) รองลงมาคือการนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.519) และการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($\bar{X}=2.98$, S.D.=0.535) ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ	3.73	.496	มาก
ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่	3.43	.519	มาก
ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย	2.98	.535	ปานกลาง
รวม	3.38	.304	ปานกลาง

4.1.4 การทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ตามสมมติฐานการใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยการพิจารณาค่าการยอมรับ (Tolerance) และองค์ประกอบความแปรปรวนที่สูงเกินความเป็นจริง (VIF) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบสมมติฐาน โดยค่าการยอมรับอยู่ในช่วง 0.86 – 0.99 และค่า VIF อยู่ในช่วง 1.00 – 1.15 จึงสรุปได้ว่าไม่เกิด Multicollinearity ที่ตัวแปรอิสระไม่ได้มีสหสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเกินไป

4.1.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการร่วมผลิตมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชน และปัจจัยด้านความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้าง ชุมชนปลอดภัยได้ ร้อยละ 51 ($R^2 = .051$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานและสามารถแสดงเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\text{การร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย} = 2.492 + (.080) \text{ การรับรู้ปัญหาของประชาชน} + (.093) \text{ ความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน}$$

ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ชุมชนเมืองเก่า จังหวัดชัยภูมิ

ปัจจัย	b	Std. Error	Beta	t	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล	1.238	.000	.008	.147	.883
ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชน	.080	.036	.129	2.229	.026*
ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ	-.044	.040	-.062	-1.090	.277
ปัจจัยด้านความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน	.093	.043	.118	2.145	.033*
ปัจจัยด้านแรงจูงใจของประชาชน	.059	.034	.095	1.733	.084
ปัจจัยด้านความเชื่อมต่อกับสังคม	.001	.032	.001	.021	.983
ปัจจัยด้านความสามารถขององค์กรภาครัฐ	.040	.033	.068	1.221	.223
ค่าคงที่ (constant)	2.492	.271		9.183	<.001
R = .227, R ² = .051, F = 2.555, p-value = .014					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมผลิต ประชาชนในชุมชนรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะและมีความรู้สึกร่วมกันที่จะต้องจัดการกับปัญหาดังกล่าว ปัญหาขยะภายในชุมชนปรากฏให้เห็นเด่นชัดเมื่อมีปริมาณขยะมูลฝอยล้นถังและส่งกลิ่นเหม็น รวมถึงมีขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาดตามถนน ทางเท้าและสถานที่สาธารณะ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาขยะและการจัดการกับขยะ ไม่ใช่ประเด็นที่ซับซ้อนและยากต่อการแก้ไขเช่นเดียวกับประเด็นสาธารณะอื่น ๆ (เช่น การศึกษา การสาธารณสุข) ประชาชนจึงสามารถดำเนินการได้เอง และมีความเข้าใจว่าตนเองมีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ในระดับครัวเรือน ความเชื่อว่าตนเองสามารถมีศักยภาพที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการขยะในชุมชนได้ เป็นความรู้สึกที่สอดคล้องกับหลักความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน แม้ว่าในจุดเริ่มต้นประชาชนจะทำได้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักก็ตาม

4.2 ข้อจำกัดการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ยังแสดงให้เห็นถึงประเด็นข้อจำกัดการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย ได้แก่ 1) ความต่อเนื่องในการดำเนินการจัดการขยะภายในชุมชน การดำเนินการและการสร้างผลลัพธ์ที่ต่อเนื่องย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการร่วมผลิตให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมากขึ้น 2) การขาดการรองรับการจัดการขยะตามหลักการ 3R เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนผลิตสินค้าจากการแปรรูปขยะ (เช่น กระเป๋าสานจากของกาแฟสำเร็จรูป ตะกร้าจากกระป๋องเครื่องดื่ม) แต่กลับไม่มีตลาดรองรับ เป็นต้น 3) ความคิดของประชาชนยังคงอยู่ในกรอบการนำขยะมาใช้ใหม่ มากกว่าที่จะลดปริมาณขยะ และ 4) รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจำกัดอยู่ที่การร่วมปฏิบัติ โดยปราศจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการติดตามประเมินผล

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย

ตามวรรณกรรมการร่วมผลิตที่เสนอว่า การที่ประชาชนรับรู้ปัญหาจะเป็นปัจจัยแรกเริ่มที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตกับรัฐ (Van Eijk & Steen, 2016) เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับผลการศึกษา โดยพบว่า ประชาชนในชุมชนรับรู้และมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาขยะได้เริ่มส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชน อีกทั้งประชาชนยังเข้าใจดีว่าปัญหาดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยคนใดคนหนึ่ง หรือครัวเรือนใดครัวเรือนหนึ่ง การรับรู้ปัญหาของประชาชนดังกล่าว เป็นการรับรู้ที่เรียกว่าการรับรู้ส่วนบุคคล (Personal Salience) ที่มองว่าปัญหานั้นกำลังกระทบต่อตนเอง และค่อย ๆ เริ่มกระจายไปยังการรับรู้ทางสังคม (Social Salience) ที่มองปัญหาในเชิงผลกระทบที่กว้างขึ้น ดังนั้น ผลการศึกษานี้ จึงยืนยันตามแนวคิดการร่วมผลิตว่า การรับรู้ปัญหาของประชาชนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตของประชาชน (Van Eijk & Steen, 2016; Pestoff, 2012) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของปานหทัย โมตาลี (2564) ว่าการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่การรับรู้ของประชาชน (Citizen Perception) อาจหมายรวมถึง การตระหนักของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้รับบริการ และผู้เป็นเจ้าของชุมชน (Customer Awareness and Ownership) การที่ประชาชนตระหนักว่า จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตบริการจัดการขยะ เนื่องจากประชาชนรับรู้ได้ว่าตนเองเป็นผู้รับบริการของเทศบาลเมืองชัยภูมิ ที่เป็นผู้จัดบริการ (Regular Producer) ดังนั้น เพื่อให้การ

จัดบริการนั้นมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ ประชาชนจึงต้องเข้าร่วมการผลิตด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเชิงคุณภาพกลับชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าประชาชนจะเข้าร่วมการผลิต เนื่องจากรับรู้ว่าเป็นผู้รับบริการก็ตาม แต่ประชาชนกลับไม่ได้มีช่องทางในการสื่อสารความต้องการในการพัฒนาบริการดังกล่าวมากนัก เนื่องจากประชาชนมีบทบาทในการร่วมระดับ ปฏิบัติตามหลักการ 3R เท่านั้น การรับรู้ปัญหาในการศึกษานี้จึงจำกัดอยู่แค่นิยามของการรับรู้ การมีอยู่ของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตประการต่อมา คือ ความสามารถในการร่วมผลิตของ ประชาชน (Efficacy) การศึกษาของ Hattke & Kalucza (2019) ชี้ว่า ปัจจัยด้านความเชื่อว่า ตนเองมีความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเต็มใจที่จะ เข้าร่วมการผลิตของประชาชน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Parrado, Van Ryzin, Bovaird, & Loffler (2013) ที่ยืนยันว่า ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะสามารถสร้างการ เปลี่ยนแปลงได้ของประชาชนปัจเจกบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการร่วมผลิต การศึกษาทั้งสองข้างต้น มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในกรณีชุมชนปลอดภัย ผลการศึกษายืนยันว่า ประชาชนมีความเชื่อและมั่นใจว่าตนเองเป็นกำลังสำคัญในการจัดการขยะในชุมชน เหตุเพราะ ปัญหาขยะเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่จำเป็นต้องมีทักษะหรือองค์ความรู้เฉพาะด้าน อีกทั้งประชาชน เข้าใจดีว่า การจัดการขยะต้องเกิดขึ้นจากความร่วมมือเท่านั้น จึงนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมการผลิต ในประเด็นนี้สามารถอธิบายได้อีกว่า การร่วมผลิตจะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์มากขึ้น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้นเป็นผลมาจากภูมิสถาปัตยกรรมนโยบาย (Policy Landscape) หรือ สภาพแวดล้อมทางนโยบายที่เอื้อต่อการร่วมผลิตของประชาชน (Khine, Mi & Shahid, 2021)

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นที่มีต่อภาครัฐ และ ปัจจัยด้านความสามารถของ ภาครัฐ พบว่า ปัจจัยทั้งสองไม่มีผลต่อการร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย แม้ว่าตาม วรรณกรรมการร่วมผลิตจะเสนอว่า ภาครัฐต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกหรือ สนับสนุนการร่วมผลิตให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีทัศนคติที่สนับสนุนให้เกิดการร่วม ผลิตจึงจะนำไปสู่การร่วมผลิตของประชาชนและจะสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนมากขึ้นก็ตาม แต่การศึกษาของ Landi & Russo (2022) กลับเสนอว่า แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น ผู้ผลิตบริการจากภาครัฐจะเข้าใจและเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมผลิตบริการของประชาชน ก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ยังคงมีมุมมองว่า การมีส่วนร่วมดังกล่าวยังไม่ควรเกิดขึ้นในขั้นการร่วมกำหนด และออกแบบนโยบาย และยังคงเคลือบแคลงว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการ

จัดบริการ ประเด็นนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ บทบาทของประชาชนยังถูกจำกัดอยู่ เพียงแค่การร่วมปฏิบัติเท่านั้น จึงทำให้ประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับความเชื่อมั่นและความสามารถของภาครัฐในการร่วมผลิตเท่ากับปัจจัยอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านแรงจูงใจของประชาชน พบว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกือบจะมีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชน จากข้อเท็จจริงที่ได้จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีแรงจูงใจระดับหนึ่งในการมีส่วนร่วมสร้างชุมชนปลอดภัย เนื่องจาก ประชาชนได้รับสิ่งตอบแทนในการดำเนินการ อาทิ ได้รับการยกย่องให้เป็น “บ้านสะอาด” ได้รับสิ่งของอุปโภคบริโภคแลกเปลี่ยนกับขยะ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวกลับไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมผลิตของประชาชน อาจเพราะกิจกรรมที่ประชาชนจะได้รับสิ่งตอบแทนนั้น ไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษานี้จึงไม่เป็นไปตามแนวคิดการร่วมผลิต

ปัจจัยด้านการเชื่อมต่อกับสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตในสังคมตะวันตก มีการศึกษาที่ยืนยันว่า การมีประสบการณ์ร่วมกับชุมชนมาก่อน หรือการเป็นหนึ่งในสมาชิกของเครือข่ายภายในชุมชน ย่อมมีผลต่อการร่วมผลิตในครั้งต่อไป (Van Eijk & Steen, 2016) ผลการศึกษานี้กลับให้ผลที่แตกต่างออกไป ประชาชนปัจเจกบุคคลไม่ว่าจะเคยมีประสบการณ์ หรือมีความเชื่อมต่อกับสังคมระดับใด ก็ได้มีนัยสำคัญกับการเข้าร่วมผลิตการสร้างชุมชนปลอดภัย

5.2 ข้อจำกัดในการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย

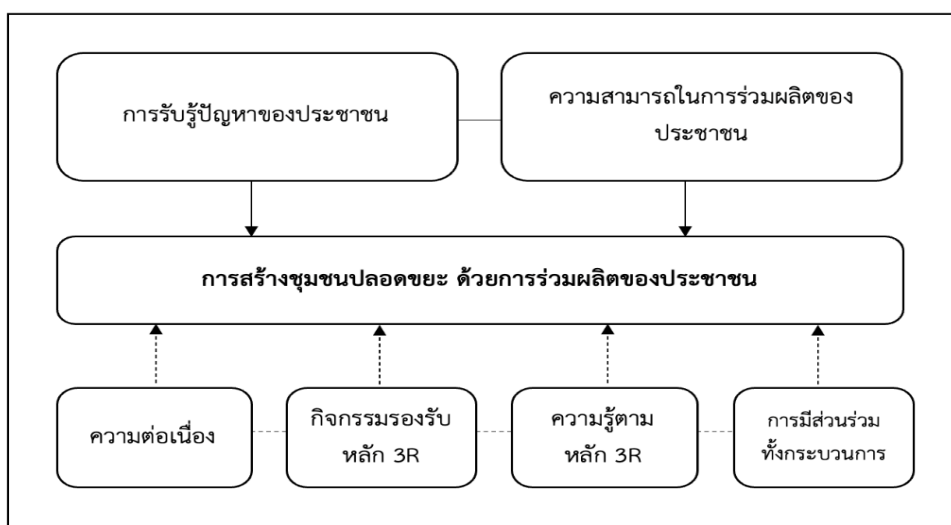
การศึกษานี้พบข้อจำกัดบางประการที่มีผลต่อการร่วมผลิตในการสร้างชุมชนปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในประเทศไทย ได้แก่ การศึกษาของ อรุณี สันฐิตวิณัย (2558) ที่พบว่าการร่วมผลิตในการจัดการขยะของจังหวัดอุบลราชธานี มีปัญหาเรื่องการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ และการศึกษาของศิริวรรณ พันธุ์ยางน้อย และ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร (2562) ที่เสนอว่า ภาครัฐจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการวางแผนงานเพื่อแก้ปัญหาขยะ ซึ่งจะมีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านการรองรับการจัดการขยะตามหลักการ 3R เป็นข้อจำกัดที่สะท้อนความสามารถขององค์กรภาครัฐในการร่วมผลิตที่ยังคงบกพร่อง แม้ว่าปัจจัยด้านความสามารถของภาครัฐในการร่วมผลิตจะไม่ได้ส่งผลต่อการร่วมผลิตอย่างมีนัยสำคัญ ทว่าภาครัฐก็ไม่สามารถปฏิเสธการอำนวยความสะดวกหรือการสร้างสถานะที่เอื้อต่อการร่วมผลิตให้แก่ประชาชนได้ ดังนั้นภาครัฐ

ในฐานะที่เป็นผู้ผลิตบริการ (Service Provider) จึงต้องสร้างแนวทางการรองรับการร่วมผลิตที่มีประสิทธิภาพ มิใช่เพียงแคให้ประชาชนเข้าร่วมแบบที่เคยเป็นมา

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการศึกษายืนยันว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหาของประชาชนและปัจจัยด้านความสามารถในการร่วมผลิตของประชาชน ส่งผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ กระทั่งส่งผลให้การดำเนินการของชุมชนบ้านเมืองเก่าประสบความสำเร็จในการเป็นชุมชนปลอดภัย ดังนั้น องค์ความรู้ด้านการร่วมผลิตและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับท้องถิ่นของไทยนี้ จะช่วยยกระดับการจัดการขยะในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ อย่างไรก็ตามการดำเนินการร่วมผลิตการเป็นชุมชนปลอดภัย ยังคงมีข้อจำกัด ได้แก่ 1) ความต่อเนื่องในการดำเนินการจัดการขยะภายในชุมชน 2) การขาดการรองรับการจัดการขยะตามหลักการ 3R 3) ความคิดของประชาชนยังคงอยู่ในกรอบการนำขยะมาใช้ใหม่ มากกว่าที่จะลดปริมาณขยะ และ 4) รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจำกัดอยู่ที่การร่วมปฏิบัติ หากภาครัฐสามารถยกระดับการร่วมผลิตผ่านปัจจัยที่มีผลทั้ง 2 ประเด็น ตลอดจนสามารถจัดการกับข้อจำกัดได้ ย่อมส่งผลให้การจัดการขยะและการสร้างชุมชนปลอดภัยในระดับท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 1. ปัจจัยและข้อจำกัดที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดภัย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการขยะภายในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการร่วมผลิตเป็นกลไกสำคัญ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การร่วมผลิตจะสำเร็จได้จำเป็นต้องสร้างนโยบายที่กระตุ้นการรับรู้ถึงปัญหาของประชาชน และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมการผลิตได้โดยง่ายและสะดวก รวมทั้งจัดการกับข้อจำกัดของการร่วมผลิตในการจัดการขยะด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

เทศบาลเมืองชัยภูมิ ควรรักษาความต่อเนื่องของนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน และให้ความสำคัญกับบทบาทการร่วมผลิตของประชาชน แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระก็ตาม ในขณะที่ชุมชนเมืองเก่า คณะกรรมการชุมชนต้องมีความเข้มแข็งในการยืนหยัดที่จะดำเนินการสร้างชุมชนปลอดขยะต่อไป ได้แก่ การจัดกิจกรรมแลกขยะ ตลาดนัดขยะรีไซเคิลให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมการผลิต การจัดการขยะมากขึ้น ในขณะเดียวกันเทศบาลเมืองชัยภูมิควรต้องเร่งสร้างการรับรู้ปัญหาขยะในชุมชน และการอำนวยความสะดวกการร่วมผลิตของประชาชนให้ต่อเนื่อง เพื่อให้การร่วมผลิตเกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องต่อไป

7.3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษานี้ มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการสร้างชุมชนปลอดขยะ โดยกำหนดตัวแปรปัจจัยจากวรรณกรรมการร่วมผลิตทั้ง 7 ปัจจัย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ค้นพบข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อการร่วมผลิตของประชาชนในการจัดการขยะ คือ ความต่อเนื่องของนโยบาย ผู้นำชุมชน และการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนนโยบาย ในการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยอาจพิจารณานำข้อค้นพบทั้งสามไปกำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมผลิตในการจัดการขยะภายในชุมชน ย่อมจะเพิ่มศักยภาพการอธิบายการร่วมผลิตของประชาชนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นนโยบายการจัดการขยะของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ปี 2563. สืบค้นจาก https://www.pcd.go.th/pcd_news/11873/
- กรมทรัพยากรธรณี. (ม.ป.ป.). *ภาวะโลกร้อน*. กรุงเทพฯ: แนกซอล อินฟินิตี้.
- ชาญณรงค์ จันทะโชติ, และ ศิวัช ศรีโกคางกุล. (2560). การบริหารจัดการขยะบนเส้นทางการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(3), 1-10.
- เทศบาลเมืองชัยภูมิ. (2565). สถิติประชากร. สืบค้นจาก <https://cyptm.go.th/content/cate/9>
- ปานหทัย โมตาลี. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารโรงพยาบาลนครพิงค์*, 12(1), 169-186.
- ศิริวรรณ พันธุ์ยางน้อย, และ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2562) แนวทางการส่งเสริมชุมชนปลอดขยะบ้านหัวช้าง ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 10(2), 76-85.
- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. (2564). *รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- อรุณี สันจิติวณิชย์. (2558). การสร้างการร่วมกันผลิตในชนบท: กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลตำบลน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 8(1), 690-699.
- อัญชิรญา จันทระปิฎก. (2563). บทวิเคราะห์ “บทบาทรัฐ-สาธารณะ” ในการจัดบริการสาธารณะตามแนวคิดการร่วมผลิต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 15(2), 240-247.
- Agranoff, R., & McGuire, M. (2003). *Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments*. Washington DC: Georgetown University Press.

- Bovaird, T., & Loeffler, E. (2012). From Engagement to Co-production: The Contribution of Users and Communities to Outcomes and Public Value. *Voluntas*, 23(4), 1119-1138. <http://doi.org/10.1007/s11266-012-9309-6>.
- Hattke, F., & Kalucza, J. (2019). What Influences the Willingness of Citizens to Coproduce Public Services? Result from a Vignette Experiment. *Journal of Behavioral Public Administration*, 2(1), 1-14.
- Khine, P.K., Mi, J., & Shahid, R. A. (2021). A Comparative Analysis of Co-production in Public Services. *Sustainability*, 13(12), 6730.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Landi, S., & Russon, S. (2022). Co-production “thinking” and performance implications in the case of separate waste collection. *Public Management Review*, 24(2), 301-325.
- Ostrom, E., Parks, R. B., Whitaker, G. P., & Percy, S. L. (1978). The public service production process: A framework for analyzing police service. *Policy Studies Journal*, 7(1), 381-389.
- Ostrom, E. (1996). Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy, and Development. *World Development*, 24(6), 1073-87.
- Parado, S., Van Ryzin, G. G., Bovaird, T., & Loffler, E. (2013). Correlates of Co-production: Evidence From a Five Nation Survey of Citizens. *International Public Management Journal*, 16(1), 85-112.
- Pestoff, V. (2012). Co-production and Third Sector Social Services in Europe. In V. Pestoff, T. Brandsen, & B. Verschuere. (Eds.) *New Public Governance, the Third Sector and Co-production*. (pp. 13-34). New York, NY: Routledge.
- Van Eijk, C., & Steen, T. (2016). Why Engage in Co-production of Public Services? Mixing Theory and Empirical Evidence. *International review of Administrative Sciences*, 82(1), 28-46.

- Zaman, A. (2022). Zero-Waste: A New Sustainability Paradigm for Addressing the Global Waste Problem. In K. Edvardsson Björnberg, MÅ. Belin, S. O. Hansson, & C. Tingvall (Eds.), *The Vision Zero Handbook Theory, Technology and Management for a Zero Casualty Policy* (pp. 1-24). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-23176-7_46-1
- Zaman A. U., & Lehmann, S. (2013). The Zero Waste Index: A Performance Measurement Tool for Waste Management Systems in a Zero Waste City. *Journal of Cleaner Production*, 50, 123-132.